

ELS ARBRES DE MAS NOGUER DE VILADRAU

RAMON BOFILL

ARBRES MONUMENTALS DE CATALUNYA
(D.O.G.C. Núm. 1262 – 2.3.1990 Pág. 850)

Terme municipal: Viladrau.
Nom de l'arbre: Sequoia roja del Noguer.
Indret: El Noguer.
Número d'identificació: 24.48.01.
Quadricula UTM: DG 4932.
Espècie: sequoia roja (*Sequoia sempervirens*).

Terme municipal: Viladrau.
Nom de l'arbre: Avet noble del Noguer.
Indret: El Noguer.
Número d'identificació: 24.48.02.
Quadricula UTM: DG 4932.
Espècie: avet noble (*Abies procera*).

Terme municipal: Viladrau.
Nom de l'arbre: Sequoia del Noguer.
Indret: El Noguer.
Número d'identificació: 24.48.03.
Quadricula UTM: DG 4932.
Espècie: sequoia (*Sequoiadendron giganteum*).

Terme municipal: Viladrau.
Nom de l'arbre: Avet grec del Noguer.
Indret: El Noguer.
Número d'identificació: 24.48.04.
Quadricula UTM: DG 4932.
Espècie: avet grec (*Abies cephalonica*).

Al decret del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, de la Generalitat de Catalunya núm. 214/1987 de 9 de juny sobre la declaració d'arbres monumentals, es diu:

«El valor monumental, històric o científic que tenen determinats exemplars, d'espècies arbòries, fa que formin part del patrimoni cultural de Catalunya, i que sigui d'interés públic la seva conservació i protecció».

L'article núm. 1 del decret diu: «Es consideran arbres monumentals els exemplars que, per la seva edat, història o particularitat científica, són mereixedors de mesures de protecció».

Posteriorment s'ha desenvolupat, pels decrets 47/1988 d'11 de febrer i 120/1988 de 17 d'abril, que fan referència al primitiu.

A l'entorn de la casa pairal del MAS NOGUER de VILADRAU trobem un petit «arboretum», que creiem interessant d'estudiar.

La majoria d'arbres no són autòctons i van ser plantats pel meu avi Ramon Bofill Galles, fill de Viladrau, la majoria a l'any 1898, data legitimada per la factura que reproduïm, trobada fa alguns anys en ordenar l'arxiu de la casa. Com que Ramon Bofill Galles va estudiar la carrera d'odontòleg a la Facultat de la Sorbona de París i va treballar allí durant tres anys, és possible que la visió dels arbres d'aquella gran ciutat el portessin a la plantació d'algunes espècies a la seva casa de Viladrau.

Una gran part d'arbres foren comprats a la casa Simó i Cia. que tenia el seu assentament a la Rambla de Catalunya xanfrà amb el carrer d'Aragó. És interessant de veure, juntament amb els seus preus, la varietat de la comanda feta pel Sr. Bofill i incrementada pel venedor.

Un cop feta aquesta petita introducció –tot fent constar que tant el meu pare, Santiago Bofill Pascual, com jo mateix, seguim la tradició de continuar plantant varietats noves–, passarem a estudiar cadascuna de les varietats existents, començant pels quatre arbres que la Generalitat ha classificat dins dels «Arbres monumentals de Catalunya».

SEQUOIADENDROM GIGANTEUM. Situat al pati davant de la casa amb una alçària de 29 m i un volt de canó (a 1,30) de 6,72 m i el volt de la soca és de 10 m; plantat l'any 1898.

Conífera perennifolia, nativa dels vessants occidentals de la Serra Nevada de Califòrnia, el mateix arbre té flors masculines i femenines. Les pinyes maduren en dos anys, passant d'un color verd a un terrós fosc, i poden restar a l'arbre fins a 20 anys.

El primer nom que va rebre < Sequoia > sembla ser que és derivat d'un cap de les tribus del «Pells Roges» que es deia Sequoyah, indi de sang creuada (pare aleman i mare cherokee), el qual inventà al 1821 un sistema d'escriptura. Encara que el nom de < Sequoia > és el nom científic més antic, el botànics anglesos van decidir al 1853 canviar-lo per *Wellingtonia* dedicat al seu famós militar: però lògicament els botànics americans no els entusiasma la idea i van pensar que si es volia dedicar en honor d'un gran soldat, aquest hauria de ser George Washington i li van dir *Washingtonia* en 1854. Finalment els botànics han considerats que fóra millor dir-li *Sequoiadendrom giganteum*.

La sequoia és un dels gegants del regne vegetal que pot passar de 100 metres d'alçada al cap de segles. És normal que tinguin alçàries de 30 o 40 m. Té un tronc recte, molt ample a la base, cobert per escorça extremadament gruixuda i profundament escardada. Amb l'edat la capçada s'arrodoneix i s'aclara. Si no té prou humitat, tant del sòl com de l'aire, perd el fullatge inferior, i fins i tot pot secar-se-li l'extrem superior de la capçada per no arribar-li la saba a les parts més altes.

SEQUOIA SEMPERVIRENS. Situada també enfront de la casa s'agermanen amb l'anterior; té d'alçada 37 m i el volt de canó és (a 1,30) de 4,97 m.

Conífera perennifolia, nativa de la costa del Pacífic nord-americà, de d'Oregon a Califòrnia. És cultivada a Nord-amèrica per la seva fusta, es creu que és l'arbre més alt del món ja que hi ha un exemplar que ha arribat a 111 m, a Califòrnia. Les flors s'obren a mig hivern, les masculines grogues o brunes a les puntes de les branquetes; les femenines verdes. Les pinyes maduren passant d'una petita pinya molt verda a una altra de color fusta i de 1,8 cm en un any.

Aquest és l'arbre que tots hem vist en fotografies creuat per una carretera.

ABIES PROCERA = *ABIES NOBILIS*. Pel primer nom s'anomena actualment però nosaltres el coneixem més pel segon: *AVET NOBLE*. Té una alçària de 38 m i un volt de canó de 3,14 m, situat a darrera de la casa.

Per la seva grandària, dins de la seva espècie és el més alt i de més volt

de canó de Catalunya i segons el gran forestal que és el senyor Emili Garolera sens dubte el més alt d'Espanya i possiblement d'Europa.

Aquest nom genèric (d'abies) ja usat per Homero i Virgili prové del grec < abios >, que viu llarg temps, al·ludint a la longevitat a què arriben alguns arbres d'aquest gènere.

Prové dels Estats de Washington i Oregon amb altures de 600-1.500 metres, s'usa per fusta i és útil per a la construcció. El seu creixement és ràpid passats els primers anys i aconsegueix alçàries de 45-60 m en el seu ambient. Les flors masculines desprenen el polen a mitja primavera, les femenines formen uns singulars cons amb bràquies dentades apuntant cap avall que quasi cobreixen el con. El fullatge és blavós, i l'escorça és de color gris pàl·lid i amb l'edat es cobreix de profundes esquerdes.

ABIES CEPHALONICA. El trobem al fons d'un petit estany darrera la casa, té una alçària de 34,5 m i un volt de canó de 3 m; plantat com gairebé tots a l'any 1898.

Entorn d'aquest arbre, i sota la seva brancada hi trobem un racó, amb bancs i taula, anomenat el «Racó del Cardenal» perquè en el seu indret hi passava moltes estones resant, el Cardenal Vidal i Barraquer, en les seves estades estiuenques al Mas Noguer. També hi trobem una Mare de Déu del Roser, (destruïda en part durant la guerra del 36 i després restaurada) que fou esculpida amb pedra per encàrrec del meu avi Ramon Bofill, ja que tenia molta devoció a Ella i per celebrar el naixement de la primera néta, la meva germana Roser l'any 1931.

Nadius dels monts del migdia de Grècia, arriben a tenir uns 49 m. Les flors masculines i femenines s'obren a principis de la primavera, les masculines, de primer roges, es tornen grogues més tard. El fullatge es caracteritza pel fet de brotar les agulles de tots els costats de les branquetes. L'escorça, de color ferrós fosc, es trenca amb petites plaques.

A prop d'aquest 4 arbres citats, en trobem uns altres no menys interessants, que exposarem tot seguit i que per la majoria de persones de formació forestal, pel seu amor als arbres o simplement per la seva sensibilitat per la natura, els faria gaudir de goig la seva visió, sobretot a la primavera i tardor amb els seus fullatges tan canviants de colorit, que és en el seu conjunt una visió de pau per a l'esperit.

A continuació, citarem algunes altres coníferes del voltant de la casa.

ABIES NORDMANNIANA. Situat fent parella amb l'*Abies Nobilis* de la mateixa alçada i una mica menys de volt.

Avet del Caucas d'una gran presència és un bell i gran arbre, i forma importants boscos a una altitud entre 1.000 i 2.000 m. En el seu hàbitat pot arribar als 50 m. Les muntanyes del Caucas es troben amb el Mar Negre per un costat i amb el mar Caspi per l'altre, Rússia al nord i Iran al sud. Té un tronc recte amb l'escorça grisosa, llisa i que s'esquerda en plaques amb l'edat. Les flors masculines s'agrupen com espigues de color groc clar amb tints roses i se situen a la part baixa de l'arbre. Les flors femenines s'agrupen amb petits cons i se situen en les parts altes i tenen tonalitats verdes i grogues. Les pinyes maduren dins de l'any; són nombroses, erectes i situades principalment a la part alta de l'arbre.

ABIES PECTINATA. El trobem entre les dues Sequoies i va ser portat per un avantpassat caçador, que tornant de la muntanya l'agafà molt petit i el posà al sarró; va ser plantat als voltants de l'any 1915.

És dels avets més meridionals d'Europa i el trobem en forma espontània al Montseny. Sembla que la seva vida és possible aquí pel fet de restar molts dies de l'any cobert per la boira. Quan des de Viladrau veiem que surt la boira per Buc-derriol, Coll de Joan i Coll Savenia, estenen-se de mitja muntanya amunt diem: «Ja tenim la processó d'Arbúcies». Aquesta humitat que deixa caure sobre els avets és la que fa possible la seva vida.

Els avets del Montseny tenen gran alçària i es caracteritzen perquè les seves agulles estan en un sol pla, tenen el revés blanc i la punta roma; l'escorça és de color gris fosc.

ABIES PINSAPO. El trobem als jardins de la Capella, és un arbre d'origen andalús espontani a Ronda i a la Serra de Pinar, en Grazalema. És molt robust i prolífic, ja que es creua amb facilitat, tant amb l'*Abies Pectinata* com amb l'*Abies Nordmanniana*. Té les fulles rígides curtes i punxegudes situades al voltant de la branca (molt característic).

ABIES MASJOANIS. En trobem una plantació prop del camp de tir i un de petit, a la piscina, plantat l'any 1986. Té una placa que diu: «Fill del Montseny, avui m'ha arrelat en aquesta terra l'Honorable Sr. Miquel Coll i Alentorn, President del Parlament de Catalunya. Agost de 1986». Va fer-ho amb motiu de la seva assistència al lliurament del IV PREMI MONTSENY. Híbrid, fill dels dos anteriors, descobert a Masjoan d'Espinelves, en veure que el polen de l'*Abies Pectinata* havia fecundat les pinyes de l'*Abies Pinsapo* que hi havia al seu arboretrum, la qual cosa produí un nou Avet diferent dels seus pares. Jesús Masferrer Torrent és qui el va descobrir i anomenar i va fer-lo conèixer pertot arreu, ja que la magnificència d'aquest arbre com a arbre de Nadal va impactar des del seu començament.

GRAN ESTABLECIMIENTO
 DE
Horticultura + y + Floricultura

AGENTES DIRECTOS
de varias casas extranjeras

EXPORTACION A PROVINCIAS Y ULTRAMAR

Construcción y arreglo de toda clase de jardines

Venta al por mayor y menor
de plantas de Salón
y tierras de castaño, brezo, etc., y demás
artículos de jardinería.

GRANDES CRIADEROS
DE ÁRBOLES FRUTALES Y DE SOMBRA
y todas las variedades de cepas americanas

San Martín de Provençale

Simó y Comp^{ia}

Rambla de Cataluña (chafarín. calle Dragón)

Barcelona 9 de Marzo de 1898

M. D^o Ramon Bufill

Vladimir

Distinguido Sr. nuestro, abundo
le remito talon y nota de las plantas
algunas por encargo de V. y otras por

creer seran de su agrado debido lo muy baratas
que son pues es una verdadera ganancia y debido a
eso me he estroalimitado a comprarlos y mandarlos

1 Magnolia guilan	2	1 Juniperus virginiana	1'50
1 Michomia japonica grandifl.	1'50	1 Pinus canariensis (g)	1
1 Citrus Cephalonica	2	1 " maritima (g)	1
1 " Nordmanniana	2	1 " salmiana	60
1 " Pinapo	2	1 " canariensis pendula (g)	60
1 " Pectinata variabilis	2	1 " Antonii	60
1 Cupressus borealis fol. var	2'50	1 Cupressus virginiana (tanca)	1'50
1 " Globata " "	1'50	1 Pinus strobus (my racio)	60
1 Metinopsea ericoides	1'50	7 Cupressus varius (g)	60 4'20
1 " Plumosa	1'50	1 Eucodiduum sempervirens	1
1 Eucroze mucifera	1'25	6 Camelia variaz a 1'75	10'50
1 Eucroze breatha micantalis	1'25	(con tierra castana y de la sombra)	
1 " pyramidalis	1'50	6 Oleas	1'50 9
1 " internica	2	5 Rododendrum	1'15 10'50
1 Juniperus glabra g-	2	1 Andromeda japonica	1 10
	2'750	Transporte Cesto en bultos	4
		Talon	1'15
			76'85

ABIES CONCOLOR. El trobem com un bon exemplar a la Soleia de Mas Noguer; és nadiu del Colorado, Arizona, sud de Califòrnia, Utah i Mèxic.

Té com a característica les fulles corbades cap a dalt en forma d'U i d'un color gris-blavós.

ABIES CONCOLOR LOWIANA. També el trobem a la Soleia del Noguer; bon exemplar, encara que una ventada li va trencar la capçada fa uns anys. Molt semblant a l'anterior, té les fulles més llargues i també blavoses.

AVET DOUGLAS. (*Pseudotsuga douglasi*) Situat a l'entrada del recinte de la casa és un exemplar de gran alçada, magnífic, plantat als voltants de l'any 1930 portat del nord d'Espanya per Santiago Bofill.

Avet que prové de Nord-amèrica occidental, des de Canada a Califòrnia es cultiva a Europa per la seva gran qualitat de la fusta, anomenada pi d'Oregon; arriba a alçàries de 60-90 m. Les flors s'obren a finals d'hivern, les masculines sota les branquetes i les femenines a les puntes de les branques velles; les fulles, molt atapeïdes i amb forma d'agulles amb puntes romes, desprenen en fregar-les una olor a fruites, especialment a llimona.

ABIES SILICICA. Situat al Racó del Cardenal, es caracteritza per ser molt afectat per les gelades tardanes. Els cons tenen de 15 a 35 cm i procedeix d'Àsia Menor.

LIBOCEDRUS DECURRENS. (*Thuja «gegant»*) Situat a la vora de les Sequoies quasi tan alt com elles; bonic arbre, compacte i de forma columnar; bon tronc i nombroses branques; les joves, alternes, amb forma de ventall i xafades, color verd fosc lluent.

CEDRE DEODARA. N'existeixen molts sobre la casa; hi ha uns magnífics exemplars sobre el garatge de 3,40 m de volt i al fons del llac, de 2,90 m de volt, plantat aquest pel meu pare i jo l'any 1940.

Procedeix de l'Himàlaia d'alçades fins als 75 m. És d'una elegància excepcional. Les flors masculines són de color gris pàl·lid i surten durant l'estiu i deixen anar el polen a mitja tardor. Les fulles de 2,5 a 5 cm són més llargues que les dels altres cedres. Sempre els distingirem de lluny del avets, perquè les seves puntes tendres estan inclinades, com si no poguessin aguantar el cap.

CEDRE ATLÀNTICA. El trobem sobre la casa juntament amb altres bons exemplars. Procedeix de la serralada de l'Atlas a Argèlia i Marroc; té un color blavós; d'alçàries fins a 40 m, és el més rústic dels del seu gènere.

CEDRE DEL LÍBAN. A la Soleia del Noguer, n'hi ha alguns exemplars. Nadiu del pròxim Orient, les flors masculines molt abundants tenen 1 cm, són de color verd pàl·lid i s'eixamplen fins a 5 cm en deixar caure el polen mitjan la tardor.

PICEA ENGELMANNII. Situat al «Racó del Cardenal». Viu a les muntanyes Rocoses; molt ornamental; si es freguen les fulles fan una olor desagradable; són rígides i blavoses.

PICEA PUNGENS GLAUCA. Situat a l'esquerra del llac. Fulles dures i espinoses de color blavós, sobretot quan són tendres; els brots tenen escames corbades cap a fora.

PICEA GLAUCA CONICA. A la vora de la piscina. Conífera de jardí, té un creixement lentíssim i de forma marcadament cònica.

PICEA POLITA. A la dreta del llac. També li diuen «Picea Color de Tigre». Procedeix del Japó, cultivat a Europa com a arbre ornamental. Les fulles tenen quatre costats i acaben amb punta molt marcada. Els cons solen tenir 10 cm i maduren d'un color ferrós; les escames rodones presenten la vora més pàl·lida.

PICEA EXCELSA. No trobem cap exemplar gran, actualment, però, a la major part dels camps, n'hi ha de plantats. És l'arbre característic de NADAL.

Unes 40 espècies formen aquest gènere molt pròxim amb parentesc al gènere Abies; és el fruit, la principal característica que els separa: pinyes penjant en el PICEA i erectes en l'ABIES.

Una de les varietats més conegudes és el Karst o avet roig, encara que la fusta de tots és blanca, lleugera però resistent.

Les pinyes s'obren a la tardor, deixant sortir els pinyons, que tenen unes ales dues vegades més grans. De la varietat del Karst s'extreu la trementina i la seva escorça s'utilitza per fer tints.

Originari d'Escandinàvia, Rússia i Europa Central, el trobem també a l'est d'Estat Units. Com anècdota diré que fa uns anys, vaig anar a la famosa casa VILMORIN de París per comprar llavors de *Picea Excelsa*, i la meua sorpresa va ser quan em van preguntar de quina varietat d'origen en volia, perquè en tenien 10. Jo em pensava que només n'hi havia una, i vaig dir que me'n posessin de totes, a fi de veure, d'aquí uns anys, quina varietat s'adaptava millor als nostres terrenys.

RETINOESPORA PLUMOSA ARGENTEA. Al centre del jardí. Arbre molt original i bonic, però molt malmès per les nevades; per això no és un exemplar perfecte, però la seva verdor blauenca i la forma de les seves fulles són molt originals.

CRYPTOMERIA JAPONICA (cedre japonès). Entrant al jardí a mà esquerra. Conífera procedent de Xina i Japó. L'escorça de color ferrós-roigenc; totes les branques acaben arrodonides igual que la capçada i hi niuen molt els ocells; té moltes branques seques al seu interior.

SCIADOPITYS VERTICILLATA (pi paraigua). És un dels arbres més originals que podem trobar, a l'esquerra entrant al jardí. Originari del Japó. Piramidal molt decoratiu, fullatge persistent; fulles grans ertes, agrupades de 15 a 35 en cada inserció i creixement molt lent.

XIPRER SEMPERVIVENS (fastijata). N'hi ha dos, al jardí, molt esvelts. De forma columnar, estrets, color fosc, també se'n diuen piramidals o de cementiri. En alguns llocs són símbol d'hospitalitat. Es diu que a l'entrada de les cases se'n plantaven 1 o 2, o més, segons els llits a disposició dels hostes.

XIPRER MACROCARPA. A l'entrada al jardí. S'assembla al comú, de fullatge verd-clar, d'olor a llimona, quan es freguen les fulles. És original de Califòrnia; per això també sol tenir aquest nom.

ALERÇ (*Larix europea*). Situat davant de la Mare de Déu al fons del llac. L'única conífera europea que perd les fulles cada any. Arbre cònic molt bonic, arriba als 35 m. Branquetes llargues i pèndoles. El fullatge es torna groc daurat a mitja tardor abans de caure.

GINKO BILOBA. El varen catalogar dintre les «coníferes» per no saber a on posar-la. En realitat si s'ha de catalogar, ha d'anar en solitari. No encaixa ni amb les gimnospermes, ni amb les angiospermes.

El trobem a la gespa de la piscina. Té al seu peu un rètol: «El 31 de juliol de 1987 m'ha plantat l'Honorable President del Parlament de Catalunya Sr. Joaquim Xicoy».

Originari del Japó i Xina. No resinosa, fulles caduques, amples en forma de ventall, partides parcialment pel mig, de color verd clar que es torna, abans de caure, de color groc-or, molt vistós. La llavor és de la mida d'una avellana petita.

Segurament és l'espècie viva més antiga del Regne Vegetal, anterior a

l'aparició de l'home. Es calcula que està a la terra des de més de 150 milions d'anys. L'any 1916 l'explorador americà F. Meyer, el trobà en una vall de la part oriental de Xina al sud del riu Yangtze She-Kian, i ningú no s'ho va creure, ja que es pensava que s'havia extingit. Posteriorment botànics xinesos ho van confirmar. En xinès apareix amb el nom de < yahi-chio > «peu d'ànec» per la forma de la fulla.

Trobem només tres varietats de pins al voltant de la casa:

PI ROJALET (Sylvestris). Abans d'arribar al Noguer a la dreta. Bona fusta, l'escorça poc rugosa i vermellenca (d'això el nom català). Forma extensos boscos en el Pirineu Navarro-Aragonès i Català. El trobem entre els 1.000 i 3.000 m aguantant bé el fred i la calor.

PI MARÍTIM (Pinaster). Sobre les quadres, gran exemplar d'uns 30 m. Fulles molt llargues, en grups de 2. Els fruits, de 10 o 20 cm de llarg i de 5 a 7 cm d'ample, poden estar alguns anys a l'arbre. Viu des del nivell del mar, fins als 1.500 m. Es considera de gran importància per l'obtenció de resina. Bona fusta.

PI HIMÀLAIA. Sobre les quadres; original i bonic arbre d'ornament; fulles llargues de 12 a 15 cm i fins a 20 cm, sempre amb grups de 5, molt fines, penjants, verd clar i lleugerament blaves. Procedeix de les muntanyes de l'Himàlaia entre els 1.600 i els 4.000 m. Les pinyes solen estar agrupades i tenen de 15 a 30 cm de llarg.

Entre les espècies que podríem dir-ne frondoses, hi trobem:

LLADONER (Austres). Just a les portes de la casa, sota les grans Albes. El seu nom, prové del nom llatí < lotus > i ja el citava Virgili a la segona de «Las Georgies». Es compten unes 70 espècies d'aquest gènere que creixen en regions càlides d'Europa i Amèrica, per sota dels 900 metres. Arbre de mitjana altura 10-20 m. Les llavors de la mida d'un pèsol passen d'un color groc al morat. El fruit és carnós, però molt os i poca polpa. Arbre de grans belleses i valor decoratiu per jardins i carrers. És de fulla caduca.

ALBA BLANCA (Populus alba). Trobem dos grans exemplars a l'entrada del passeig de la casa, arbres d'uns 25-28 m. És característic que el seus troncs siguin un xic torts. Les fulles tenen el seu dors blanc. Les candeles de fruits lliuren blanques llavors cotonoses al final de primavera.

AVELLANER. N'hi ha a tota la vora del llac. Normalment formen ma-

tes arbroses i es cultiven principalment pels seus fruits. En forma espontània el trobem a tota la falda del Montseny.

BEDOLL (*Betula pendula*). En trobem un de bonic a la dreta del pati, a la gespa. Arbre esvelt que pot arribar a 30 m. Escorça blanca, les branques primes fent un teixit molt fi, les vores de les fulles són asserrades. Hi ha unes 30 espècies, totes de fulles caduques. En trobem grans boscos per Finlàndia i països nòrdics.

ACÀCIES. A la pujada, sobre la capella, n'hi ha algunes de molt grans. De la família de les «mimoses», es compten 600 espècies procedents d'Àfrica, Àsia i Amèrica; les procedents d'Austràlia són les veritables «mimoses». El fruit és una llegum que s'obre en madurar. A la primavera s'omplen de raïms de flors blanques que donen una agradable olor a distància. Els científics els diuen < robinias > nom que ve del botànic i herborista Jean Robin dels reis Enric II-IV, i Lluís XIII de França.

La fusta un cop tallada, és de color groc. Les fulles s'utilitzen en alguns llocs per a forratge del bestiar. Els troncs joves tenen espines.

BOIX (comú). A tots els voltants de la casa, en forma autòctona, i uns de grans plantats enfront de les quadres.

La fusta és excel·lent per al gravat, l'escultura i la «taracea», ja que es molt compacta. D'altura 4-5 m. S'emptra per a extractes en medicina. Creixement molt lent. El fruit és una càpsula «trilocular».

BOIX GRÈVOL (*Ilex aquifolium*). Al costat del llac. Arbust o arbre petit de fulla perenne. Fulles lluent llises o amb espines, poden ser verdes o matisades. Els fruits són d'un vermell viu carnós i amb 4 llavors, verinoses.

CASTANYER. A la Soleia vora la bassa rodona i damunt de la casa, s'hi troben exemplars centenaris. D'aquests arbres es troben unes 10 espècies al sud d'Europa i molts al Montseny. Apreciat pels seus fruits i la seva fusta. Els arbres de fruit, veurem sempre que tenen, a 2 o 3 metres de terra, de 2 a 3 branques; això ens indica que allí es van empeltar perquè donessin millors fruits. Fa anys que jo recordo l'entrada del Noguer (que és gran) amb una capa de 40 o 50 cm de castanyes que es recollien per vendre i per al bestiar les petites. Actualment poques en podem collir per menjar; ens les agafen totes al voltant de Tots Sants, ningú no demana permís.

CASTANYER D'ÍNDIES (comú). Al passeig d'entrada a la casa. Bons

Vista de Mas Noguera

exemplars de flor blanca. Els fruits tenen les espines dures, 4-5 cm i quan s'obren deixen anar 1 o 2 catanyes, que no són comestibles. També hi ha una varietat de flor vermella.

TEIX (família *Taxàceas*). Trobem alguns exemplars al que anomenem jardí molt bonics i grans. Hi ha espècies com *TAXUS BACATA* «fastijata» i *CEFALOTAXUS*. Troncs generalment curts i gruixuts o en forma d'arbust. Les flors masculines i femenines estan en diferents arbres, o sia que hi ha Teixos mascles i Teixos famelles. La fusta es inodora, dura i compacta, elàstica, resistent i incorruptible.

Es creu que poden viure fins a 2.000 anys. Les fulles són verinoses per al bestiar i les llavors ho són per a l'home, però no la part carnosa que l'envolta. Les llavors quan són madures tenen un color vermell escarlata o coral molt bonic. Pel seu verí, el taxus era considerat pels clàssics, com arbre de las regions infernals, consagrat a la deessa Hécate, reina dels inferns. *Taxus* podria venir del grec < Tòxic > perquè inpregnaven les fletxes amb els seus extractes.

FAIX. A la entrada a la casa hi ha uns bons exemplars. Arbre nadiu d'Europa i estés a Nord-amèrica. El fruit, la faja, és comestible; durant les dues guerres mundials, es va aprofitar per extreure-li oli convertible en una margarina.

Arbre gran, inconfusible, tronc llis; boscos purs on poques plantes poden prosperar sota la seva ombra. La seva tonalitat de bronze a la tardor i el fullatge verd clar a la primavera en fan un dels arbres més bonics que hi ha a Europa.

CIRERER. Es troben al voltant de la casa i al mig del bosc. Té una fusta vermellosa, dura i polimentada, molt estimada pels ebenistes; la seva escorça té taní; dels fruits, molt apreciats per a menjar, també se'n fa un licor anomenat Kirsch, fet a les terres del Rhin.

VERN. Preferentment al costat de la riera ja que demana una terra molt humida; la fusta és dura i vermella i es fa servir per torneria. Les flors apareixen abans de sortir les fulles, i es formen a la tardor i no s'obren fins a la primavera. El nom castellà *ALISO*, sembla que ve del nom llatí < almus > anomenat per Virgili en la Eneida, i sembla que té arrels celtes; < al > que vol dir < al costat de > i < lan > que significa < caire de ribera >.

DESMAI (*Salix babylonica*). Situat al final del pati a la gespa. Hi ha moltes varietats de *Salix*, per exemple les vimeteres. Els pagesos del país en

diuen «vimeneres» i dels plançons vímets (hi ha una massoveria prop de Santa Fe, on en diuen «Els Vimaners»). Els pèndols són els més coneguts en els jardins; les branques arriben a terra i són molt decoratius; fulles llargues asseralades, caduques i de color verd oliva.

PALMA (*Chamaerops humilis*). En trobem al jardí, en un grup de tres i també al pati. Nadius d'Europa, es troben a tota la costa de la mediterrània; palmera que forma ventalls i té l'escorça molt original; és com un veritable teixit.

FREIXA (*Fraxinus Angustifolia*). Al voltant de la casa en trobem diversos. Originari d'Europa, de jove té un creixement lent; és arbre de fulles caduques; per medicina s'utilitzen com a laxants, contra el reuma i la gota. La fusta és blanca. El 2on. nom llatí (*Angustifolia*) es refereix a l'estretor de les fulles.

CIRERER D'ARBÓS (*en castellà, madroño*). Jardins de la capella. Més que un arbre és un arbust de màxim 12 m d'altura. Els fruits procedeixen sempre de la floració de l'any anterior i tenen uns 2 cm de diàmetre, és groc, passant en madurar a ser ataronjat. És comestible.

TIL·LER. Enfront de las quadres n'hi ha alguns exemplars. Hi ha unes 30 espècies. Popular arbre de fulla caduca. Bonic arbre molt apropiat per a passeigs i jardins. Les seves flors són de les més mel·líferes que es troben. La infusió de les seves flors, té propietats calmants. Admeten bé la poda i el trasplantament. És molt bonica la varietat platejada. Les arrels solen ser molt superficials.

MAGNÒLIA GRANDIFLORA. Dues al pati i una molt bonica al costat de la piscina. El nom popular li ve del botànic Pier Magnol, i l'específic fa referència a la considerable grandària de les flors. Les fulles verd fosc brillant i la cara inferior coberta d'un vellut color ferrós. Les flors blanques tenen de 15 a 20 cm, molt aromàtiques i solen durar 5 o 6 dies. Les flors es transformen amb fruits en forma de pinya de 8 a 12 cm de llarg, plens de llavors vermelles; tenen petita duració germinativa. És nadiu del sud d'Estat Units.

NOGUERA. Sota el jardí i als marges d'alguns camps. A l'entrada de la casa veiem un tall d'un tronc d'una noguera famosa, que en deien, la «Noguera grossa del Montseny». Es calcula que plantada l'any 1500, morí l'any 1924 a causa d'una gelada prematura del mes d'octubre; la seva fusta pesà 18

tones. Es troben unes 15 varietats, es cultiva pels seus fruits i la seva fusta és molt apreciada. No admèt de viure enmig d'altres arbres, sempre el veiem sol.

És curiós que a Viladrau trobem tres masies amb noms derivats: EL NOGUER, LA NOGUERA i LA NOGUEROLA.

ROURE. A tot el voltant de la casa. D'origen Europeu, resistent al fred, fulla caduca, copa regular, ramatge abundant i compacte. El fruit és l'aglà, té una cúpula que en cobreix la 3a. part. Maduren anualment. La fusta és molt dura d'un pes específic molt alt. Fins no fa gaire era molt valorada per fer-ne travesses de las vies del tren. Creixement molt lent, encara que s'estan plantant varietats de més ràpid desenvolupament com el *Quercus rubra* (borealis) o americana.

ALZINA. Dos exemplars molt bonics, darrera la casa i a l'altra punta, al llenyer. Es troben unes 300 espècies i moltes varietats, fulla perenne i quasi sempre asserrada amb punxes; normalment es troben grans extensions d'alzines, la grandària de les quals depèn de la qualitat del terreny. És l'ideal carbó vegetal, encara que cada dia es fa servir més per a llenya. Una de les varietats més coneguda és l'ALZINA SURERA; de creixement també molt lent, però de llarga vida. El tronc cobert d'una escorça gruixuda que es el suro, se sol extreure cada 9-12 anys i té un gruix de 4 a 6 cm. Un cop extret el suro, al cap de l'any una nova capa comença a cobrir el tronc, i s'inicia un nou període de 9 o 12 anys.

Hem parlat o intentat explicar quelcom dels arbres que envolten el Mas Noguera; jo crec que encara podríem continuar, però ja s'han dit les coses més importants, ja que de seguir, citaríem MORERES, PERERES, POMERES, CODONYERES, etc. i fariem massa extens aquest treball, que no pretén ser científic, sinó, explicatiu de les vivències que envolten aquests arbres, relacionant-los amb el record dels avantpassats, que van tenir la visió d'envoltar la casa d'espècies noves, que al llarg dels anys han fet un «arboretrum» digne de veure.

Tot això ha estat possible com sempre gràcies a l'esforç d'uns homes que han estimat la terra i l'han patida i suada i l'han FETA VIDA.

Particularment les gràcies més de cor al meu avi Ramon Bofill Gallés i al meu pare Santiago Bofill Pascual. A qui tots els descendents els veurem sempre a través d'aquests majestuosos arbres que perpetuaran els segles.

BIBLIOGRAFIA

- J. A. CORNEVALE, *Árboles Forestales*, Ed. El Ateneo, Buenos Aires.
ROGER PHILLIPS, *Los Árboles*, Ed. Blume, Barcelona.
A. LÓPEZ LILLO, *Árboles de Madrid*, Ed. Comunidad de Madrid.
OLEJ PALUMIN, *Árboles y Arbustos de Europa*, Ed. Omega, Barcelona.
J. PANELLA BONASTRE, *Árboles de Jardín*, Ed. Oikos-Tau, Vilasar de Mar.